

5. Литературный энциклопедический словарь [под общей ред. В.М. Кожевникова и П.А. Николаева]. – М. : Советская энциклопедия, 1987. – 752 с.

Summary. The problem of genre classification of literary works as exemplified in V.G. Korolenko's oeuvre is researched in this article. Concerning literary theory, we examine the criteria of genre differentiation of a story and a short story, a short story and a sketch, in particular, content wordage, narration type and etc.

The author of the article focuses on the specifics of story genre and its transformation into in the literature of the late XIX – early XX century, namely: on the process of the so-called «genre atrophy» – blurring of traditional genre boundaries – and emergence of polygenre creations, which can be attributed to one or another traditional genre with some reserve. In this regard the author considers it expedient to make a distinguish between typologic species of a story genre: stories of feature-story type of writing and stories of novelette type (based on the classification, offered by G.N. Pospelov).

The author of the article has carried out the analysis of separate pieces of work by V.G. Korolenko, which genre peculiarities are debatable, by virtue of their polygenre nature. This works such as «Sokolinets», «Fedor Beprijutnyj» (from the cycle «stories of strollers»), «Ubivets», «Marusina zaimka» (thematically gravitating towards designation cycle), works without genre definitions, as well as works having other genre subheadings such – as the short story «Prokhor and students», essays «Chudnaja», «Paradox», «Moment» etc.

On the basis of the mentioned above criteria there has been specified their genre affiliation (in this case – to the genre of the story), there have been marked the specific features and have been identified the genre dominants, allowing to assign them to one or another type (the essay or short story). Thus, given the nature of the plot structure, the system of images, features compositions, chronotope, issues such as the narrative the author offers his own typological classification stories V.G. Korolenko, with the caveat polygenre nature of the data products. Works «Prokhor and students», «Cherkes», which dominates slick character study problems, in our opinion, belong to the essay type of story, and «Chudnaja», «Paradox», «Moment», «Frost», «At-Davan», where the focus is the author personality, – a short story.

Key words: genre, polygenrism, dominant genre, story, essay, short story.

Отримано: 28.06.2014 р.

УДК 007 : 304 : 001

Волковинський О.С.

ЕПІТЕТНІ СТРУКТУРИ І ЛОГІЧНІ ОЗНАЧЕННЯ У ЗАГОЛОВКАХ ЯК ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ В ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ ОСТАПА ВИШНІ

У заголовках художньо-публіцистичних текстів Остап Вишня збалансовано поєднував два головних способи анонсування матеріалу: 1) використання спрощених (іноді схематизованих) логічних означень з метою наближення тексту до рівня малоосвіченого реципієнта; 2) звернення до епітетних структур задля актуалізації та узагальнення змісту твору, для активації асоціативного потенціалу тексту.

Ключові слова: епітетна структура, заголовок, логічне означення, Остап Вишня.

Серед численних робіт, присвячених проблемам взаємозв'язків заголовка і публіцистичного тексту, виділимо найбільш характерні. Автори статті «Стратегія заголовка» розглядають заголовки як різновид тексту і зосереджують переважну увагу на тих його функціях, що забезпечують успіх комунікації [15]. Діалог про заголовкові стратегії підхоплює Ю. Корс, аналізуючи особливості називання статей в аспекті синтаксичної структури, формальних особливостей та інформаційної наповненості [16]. Різноманітні зв'язки між заголовком і текстом у залежності від жанрової специфіки стали предметом дослідження Т. Корошець [17]. Семантичне і структурне відновлення заголовка в тексті відстежує Х. Ленк [18]. Дослідниця тексту в плані міжкультурної комунікації Х. Норд звернула увагу на типи заголовків і їх відповідне функціонування в структурі цілого тексту [19]. На матеріалі сучасної преси Е. Лазарева скрупульозно розглядає особливості співвідношення семантики заголовка і тексту, подає комплексний виклад теорії заголовка [5]. В. Корнев вивчає засоби локальної і глобальної зв'язності німецькомовного публіцистичного тек-

сту і повторну номінацію заголовка в тексті статті як один із засобів такої, глобальної зв'язності [4]. Аналіз механізмів перетворення інформації в системі «Заголовок ↔ Текст» дозволив А. Негришову зробити висновок про заголовок як фокусно-прогностичний сигнал у творенні газетного тексту [8]. М. Степанова говорить про те, що заголовковий комплекс є інформаційним насиченим компонентом структури інтерв'ю і забезпечує можливість виділяти основні типи інтерв'ю [13]. Відштовхуючись від функціонально-семантичної класифікації заголовків, І. Сиров також підкреслює важливу роль заголовків в організації тексту [14].

В аспекті вивчення журналістики як сфери реалізації соціальних комунікацій на межі ХХ – ХХІ століть посилюється увага до заголовка публіцистичних творів і у вітчизняній науці. Так, соціально-історичні особливості заголовків київських газет другої половини ХІХ – початку ХХ ст. аналізуються Е. Сибиренко-Ставроян [12]. Порівняльний аналіз якості «радянських», «американських» і «українських» заголовків здійснює О. Мелещенко [7]. Семантико-сміслові риси і функціонально-структурні типи заголовка в дискурсі мас-медіа зацікавили Л. Павлюк [9]. Особливості заголовку у структурі різножанрових публіцистичних творів О. Гончара скрупульозно розглядає В. Галич [2]. Головні властивості, функції і типи заголовків у структурі і змісті багатожанрової публіцистики М. Данька аналізує В. Садівничий [11]. Роль заголовка у смисловій організації англомовного журнального мікротексту-повідомлення і в репрезентації текстової інформації, а також логіко-семантичні відношення між заголовком і текстом встановлені в дисертації А. Коваленко [3].

Як бачимо, проблемами зв'язків між заголовком і текстом публіцистичних творів переймалися зарубіжні і вітчизняні дослідники. Однак ні ті, ні ті не звертали увагу на особливості функціонування епітетних структур і логічних означень у заголовках художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні. Тому в цій статті головну увагу зосередимо на проблемі функціональної взаємодії епітетних структур і логічних означень, які містяться в заголовках, задля актуалізації змісту художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні. Також головна мета статті зводиться до аргументації тези про важливу і специфічну роль епітетних структур і логічних означень в актуалізації змісту тексту, вже починаючи з його заголовка.

Стильові властивості порубіжних між публіцистикою і белетристикою текстів багато в чому можуть визначатися характером співвідношення логічних означень («epiteton necessarium» – необхідних для буквального уточнення ознаки) і епітетних структур («epiteton ornans» – умовно-образних якісних позначень). Таке співвідношення також дозволяє формувати сталі й аргументовані уявлення про тексти певного жанру чи конкретного автора. Основна природа загальної взаємозалежності логічних означень і епітетних структур визначається заголовком, у якому деталізується комунікативна роль складових елементів.

Особлива емпатична і експресивна функції епітетних структур і логічних означень у заголовках художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні 1919–1925 рр. доводиться фактом їх широкого використання. Підкреслення тієї чи тієї суттєвої ознаки вже в заголовку тексту дозволяло автору одразу визначати проблемно-тематичний кут зору на події та їхню інтерпретацію, а у підсумку – формулювати ідейний (подекуди політичний чи ідеологічний) висновок.

Детально вдалося розглянути 193 художньо-публіцистичних тексти Остапа Вишні періоду написання 1919–1925 рр. [1]. Загальна кількість художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні, які позначені присутністю епітетних структур або ж логічних означень у заголовку (до яких іноді включаються підзаголовки-коментарі), сягає 100 одиниць (52 %). А це більше половини від того, що аналізується. У 65 заголовках (34 %) містяться епітетні структури. Логічні означення в заголовковому комплексі зустрічаються 35 разів (18 %). Ці показники посвідчують важливість для художньо-публіцистичного мислення Остапа Вишні номінативного позначення ознаки того чи того явища.

Окремі заголовки художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні 1919–1925 рр. суміщають епітетні структури і логічні означення. Заголовок одного з дебютних фейлетонів Остапа Вишні («Демократичні реформи Денікіна», опублікований 2 листопада 1919 р. за підписом Павла Грунського) містить ускладнену структуру, у якій поняття (реформи) обрамлюється двома означеннями. Одне з них (*демократичні*) є частиною епітетної структури, інше (*Денікіна*) – логічного означення. Та навіть логічне означення наповнюється історичними, персоніфікованими і соціальними алюзіями, які посилюють художньо-белетристичне узагальнення матеріалу. Заголовок побудовано таким чином, що реципієнт не може одразу й однозначно встановити відношення автора до фактологічного матеріалу, авторську оцінку історичних реалій. Дещо прояснює ситуацію підзаголовок, у якому вказується на жанрові ознаки твору і який наповнюється іронічним пафосом: «(Фейлетон. Матеріалом для конституції бути не може)» [1, 44]. Жанрове позначення у підзаголовку покликане встановити відповідний кут сприйняття матеріалу для підготовленого читача. Подальше пояснення стає імпульсом для активації своєрідної комунікативної гри між автором і реципієнтом.

Сутність цієї гри полягає в тому, що автор продукує фактично два варіанти тексту фейлетону: один – втілений у знаково-зовнішній формі, другий – у підтексті і внутрішній формі. Щоб розібратися у змісті такої ускладненої структури, реципієнту доводиться вступати в уявний діалог з автором і весь час бути насторожі, не піддаватися спокусі спрощеного і буквального тлумачення тексту. Авторська оповідь про процедуру поділу землі між селянами знаходиться на межі між буквально-фактологічним значенням окремих фраз і умовно-емоційним їх тлумаченням загалом:

«У Денікіна справа далеко простіша! Приїжджає до села загін.

– Зібрати сход!

Зібрали.

– Хто хоче землі, – вперед!

Дехто виходить. Більшість землі не хочуть – не воруються!

Але (отут-то виявляється знання селянської думки) командир загону наперед знає, хто землі хоче.

Має такий список...

І все безземельні або малоземельні.

Викликає. Виходять.

Ділять...

Одному двадцять п'ять, другому п'ятдесят, а іншому й до ста буває.

Буває іноді, що шомпол ламається, тоді беруть новий...» [1, 44]. І лише фінальна фраза цієї епізодичної оповіді цілком прояснює ситуацію: стає зрозумілим, що бажуючі отримати земельний наділ натомість дістають покарання шомполами.

Схожим чином Остап Вишня знайомить читача ще з декількома головними положеннями денікінської пропаганди:

«А свобода «зібрань» яка!

Ви тільки почитайте, як «збирають» з кийського населення «самообложеніє» на користь Добрармії.

«Зібрання» поголовні!» [1, 45]. Гра слів знову ж сприяє підтримці комунікативної гри між автором і реципієнтом. Відбувається це завдяки актуалізації змісту тексту, витоки якої знаходяться в заголовковому комплексі.

Остаточний висновок і заключна фраза фейлетону створюють відкритий фінал: *«Ні, таки що не кажіть, а видно людей з державним досвідом...»* [1, 45]. Виникають передумови для продовження уявного діалогу між автором і реципієнтом, розпочатого заголовком тексту. Закінчення тексту фейлетону не означає припинення спілкування. До прийомів алюзивного насичення тексту, балансування на межі між буквальним і умовним значенням слова (між логічним означенням і епітетною структурою), відкритого фіналу Остап Вишня успішно і ефективно звертався і в багатьох інших творах.

Поєднання в заголовку художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні 1919–1925 рр. (наприклад: *«Дуже важливі справи і як їх вирішити. Сільське господарство»*) безпосередньо віддзеркалюють природу художньо-публіцистичних текстів – сполучуваність образу і факту. Логічне означення наближує фактологічний ґрунт до реципієнта, пояснює життєву основу проблемно-тематичної організації твору. Епітетна структура дозволяє продукувати численні асоціації, розбухує уяву читача, демонструє оригінальність авторського підходу до відомого чи знайомого матеріалу.

Епітетна структура чи логічне означення, їхні фразові складові нерідко підхоплюються в тексті художньо-публіцистичних творів Остапа Вишні. Досить часто алюзивний заголовок, у якому поєднується епітетна структура і логічне означення, продукує початкову текстову фразу – своєрідний лід. Так, заголовок фейлетону *«Найпекучіші справи споживчої кооперації»* містить натяк на явище конкретно-історичного прояву. Разом з тим, дозволяє автору розпочати комунікативний процес з реципієнтом завдяки каламбуру і грі слів:

«Найпекучіші справи»...

Значить, печуть когось...

Кого печуть, чого печуть, навіщо вони печуть – хто й зна. А коли печуть – треба те місце, що вони печуть його, гусячим смальцем помастити... Щоб не так пекло...

Давайте по черзі про оті «найпекучіші»...» [1, 349]. У дещо розлогій преамбулі автор удавано відштовхується від формальної логіки, далі – переходить до іронічного і гумористичного тону оповіді, після чого запрошує реципієнта ніби до серйозної розмови про наболіле.

Остап Вишня, полюбляючи експериментувати, змінював функціональне призначення чи то епітетної структури, чи то логічного означення. У заголовках декількох текстів епітетна структура *«чистісінька правда»* покликана відігравати роль логічного означення, тобто переконувати реципієнта в достовірності інформації. Проте, контекст заголовків – *«Як гусениця у дядька Кіндрата*

штани з'їла (*Чистісінька правда*); «Як одне теля одного дядька било (*Чистісінька правда*)» – і фольклорна основа епітетної структури налаштовують на образне оздоблення фактажу. Автор пропонував своєрідну комунікативну гру читачеві, у якій можна було долучитися до інтелектуальної оригінальності, плекання тонкого почуття гумору, неоднозначного сприйняття матеріалу.

Епітетна структура чи логічне означення, коли не потрапляють до заголовку художньо-публіцистичних текстів Остапа Вишні, стають невід'ємною частиною ліду. Для прикладу можна звернутися до фейлетону з назвою «Ну що ж, регульнєм!» . Алюзивність заголовку традиційно для Остапа Вишні посилюється підзаголовком «(*З недавнього минулого*)». У початковій фразі автор обирає для себе амплу оповідача з юрби, з народу – дещо простуватого, але відвертого і емоційно бурхливого: «*Ціни, кажуть, на продукти виробництва нашого «регульнуть» треба*» [1, 347]. Автор пропонує себе реципієнту в якості близької людини, з якою можна від щирого серця обговорити актуальні проблеми.

Традиційно у художньо-публіцистичних жанрах матеріал вибудовується за принципом прямої піраміди. Остап Вишня обирає нетиповий варіант, який посвідчує авторську стильову неординарність і оригінальність. Заголовок, який містить епітетну структуру чи логічне означення, стає текстовим та інформативним початком фейлетону. Навіть у тих випадках, коли зміст заголовку знаходить пояснення лише в останніх абзацах тексту, алюзивна й асоціативна його спрямованість утримує напружену увагу читача від першого до завершального слова. Художньо-публіцистичні тексти Остапа Вишні – це не лише відгомони певних життєвих фактів чи явищ. Взаємодія епітетних структур і логічних означень спричинює появу своєрідної синтезованої реальності, у якій максимально актуалізується семантика навіть звичних і буденних понять.

Завдяки намаганню Остапа Вишні надати поодиноким фактам статусу типологізованих, перевести мовленнєво-життєві одиниці в художньо-вартісні відбувається й трансформація логічного означення в епітетну структуру. У таких випадках художньо-публіцистичні тексти отримують яскраву стильову неповторність, а їхнє асоціативно-значеннєве поле набуває якостей одивнення. Між заголовком фейлетону «Спеціально дворянський» і його текстом міститься своєрідний епіграф: «Сьогодні в дворянськiм собранiї з'їзд. З *пiдслуханих розмов*» [1, 63]. Це одразу призводить до семантичного зіткнення між заголовковою антомазією епітетною структурою (*спеціально дворянський*) і логічним означенням з епіграфа (*дворянськiм собранiї*), яке ніби стає входженням об'єктивної реальності в умовний світ твору. Упродовж розгортання асоціативного сюжету, властивого саме фейлетонній організації тексту, означальна частина заголовкової епітетної структури повторюється декілька разів: «*А потім засовав би правою дворянською ногою, віддав би богові милосердному свій дворянський дух.*

І якби на тім світі той дворянин зустрівся з харківським предводителем, заплакав би.

І довго б плакав дворянин слізьми дворянськими» [1, 64]. Цілком закономірно, що епітетні структури з повтор заголовкового означення підкреслено переводять ситуацію в умовну реальність. У такий спосіб Остап Вишня «переростає» окремість ситуації та створює типологізовану картину. Завдяки епітетній структурі вибудовується характерне композиційне кільце, за яким в одну системну єдність формуються заголовок, епіграф і текст. Заключні рядки тексту знову повертають реципієнта до заголовка й епіграфа: «*І довго ще б капали дворянські слізи біля Тигру й Євфрату, де міститься ще й досі не націоналізований рай божий...*» [1, 64]. Дія принципу повернення призводить до того, що назва фейлетону наповнюється символічним змістом, який далеко виходить за межі буквальності, однозначності. Перенесення складних і продуктивних відношень між епітетною структурою і логічним означенням у заголовкове поле підсилює одивнення життєвого матеріалу, збагачує асоціативно-образні ходи, запускає в дію механізм повернення, завдяки якому яскрава назва, що й запам'ятовується, сприяє поверненню реципієнта до неї після знайомства з усім текстом.

Взаємодія епітетних структур і логічних означень у заголовковому комплексі і впродовж усього тексту стимулює й актуалізацію внутрішньої форми окремого слова і твору загалом. Епітетні структури переводять усю назву, а разом з нею й увесь твір, у площину асоціативно-умовного сприйняття. Логічні означення зберігають і утримують зв'язки між змістом твору і об'єктивною реальністю.

Отже, Остап Вишня в заголовках художньо-публіцистичних текстів збалансовано поєднував два головних способи анонсування матеріалу: 1) використання простих (іноді схематизованих), емблемних логічних означень з метою наближення тексту твору до рівня малоосвіченого реципієнта; і 2) звернення до епітетних структур задля актуалізації та узагальнення змісту твору, для активації асоціативного потенціалу тексту. Епітетні структури стають дієвим засобом актуалізації внутрішньої форми слова, що залучає до процесу естетичного співпереживання реципієнта. Логічні означення завдяки алюзивно-значеннєвому потенціалу розширюють поле асоціативного сприйняття.

Епітетні структури у заголовку і в тексті «працюють» як безпосередні ознаки авторського бачення речей. Епітетні структури підсилюють виразність авторської присутності в тексті твору, часто виступають показником оригінального погляду на зображувані події. Функціональність епітетних структур полягає в демонстрації художнього виготовлення предмета-ознаки, особливостей створення нового, єдиноможливого й тому унікально-неповторного варіанта в словесному еквіваленті. Логічні означення стають результатом вибору прикмети предмета або поняття залежно від контекстної ситуації. Логічні означення ілюструють процес селекції можливих варіантів з узвичаєних і відомих ознак. Логічні означення індивідуалізують предмет чи поняття, виділяють їх із загального ряду.

У художньо-публіцистичних текстах Остапа Вишні взаємодія епітетних структур і логічних означень виразно підкреслює жанрову природу творів, розташованих між публіцистикою і белетристикою. Художня виразність епітетних структур та інтенсивність їх вживання помітні тоді, коли посилюється авторська зацікавленість матеріалом. У випадках, коли початково-документальний матеріал мало цікавив автора, тоді кількісну і якісну першість отримували логічні означення.

Список використаних джерел

1. Вишня Остап (Губенко Павло Михайлович). Твори : В 4-х т. – Т. 1 : Усмішки, фейлетони, гуморески, 1919 – 1925 / Остап Вишня ; Редкол. : І. О. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Дніпро, 1988. – 526 с.
2. Галич В. Заголовок у структурі змісту й форми публіцистичних творів Олесь Гончара / В. Галич // 36. пр. Н.-д. центру періодики. – 2003. – Вип. 11. – С. 537–556.
3. Коваленко А. М. Заголовок англomовного журнального мікротексту-повідомлення : структура, семантика, прагматика (на матеріалі тижневика Newsweek) : Автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Коваленко Андрій Миколайович ; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2002. – 19 с.
4. Корнев В. Н. Повтор заголовка как средство глобальной связности публицистического текста / В. Н. Корнев // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. Общественные и гуманитарные науки : Научный журнал. – СПб., 2009. – N 12 (89). – С. 231–235.
5. Лазарева Э. А. Заголовок в газете / Э. А. Лазарева. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Екатеринбург : Изд-во Ур. ун-та, 2004. – 82 с.
6. Мелешенко О. Який газетний заголовок кращий – «радянський», «американський» чи «український»? / О. Мелешенко // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. – Журналістика. – 1997. – Вип. 4. – С. 195–201.
7. Мелешенко О. Який газетний заголовок кращий – «радянський», «американський» чи «український»? / О. Мелешенко // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. – Журналістика. – 1997. – Вип. 4. – С. 195–201.
8. Негрышев А. А. Прагматика новостного газетного заголовка : механизмы преобразования информации в системе Заголовок ↔ Текст / А. А. Негрышев // Вестник Московского университета. Серия 9, Филология. – М., 2006. – N 1. – С. 97–109.
9. Павлюк Л. Заголовок у дискурсі мас-медіа : семантико-змістові риси і функціонально-структурні типи / Л. Павлюк // Теле- та радіожурналістика : збірник наукових праць / Львівський нац. ун. ім. Івана Франка. – Львів, 2010. – Вип. 9, ч. 2. – С. 285–293.
10. Павлюк Л. Заголовок у дискурсі мас-медіа : семантико-змістові риси і функціонально-структурні типи / Л. Павлюк // Теле- та радіожурналістика : збірник наукових праць / Львівський нац. ун. ім. Івана Франка. – Львів, 2010. – Вип. 9, ч. 2. – С. 285–293.
11. Садівничий В. О. Властивості, функції й типи заголовків у структурі та змісті публіцистики Миколи Данька / В. О. Садівничий // Вісник СумДУ. Серія Філологія. – 2007. – Т. 1. – № 1. – С. 66–74.
12. Сибиренко-Ставроян Е. В. Заголовок в киевских газетах второй половины XIX – начала XX века : содержание и функции : автореф. ... канд. філол. наук : 10.01.10 / Сибиренко-Ставроян Елена Владимировна ; Киев. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. – Киев, 1991. – 18 с.
13. Степанова М. А. Заголовок в макроструктуре интервью (на материале журнала «DER SPIEGEL») / М. А. Степанова // Проблемы и методы современной лингвистики : сборник науч. трудов. Вып. 1. / Отв. ред. Е. Р. Иоанесян. – М. : Институт языкознания РАН, 2005. – С. 184–198.
14. Сыров И. А. Функционально-семантическая классификация заглавий и их роль в организации текста / И. Сыров // Филологические науки : Научные доклады высшей школы. – М., 2002. – N 3. – С. 59–68.
15. Iarovici E., Amel R. The strategy of the headline / Edith Iarovici and Rodica Amel // Semiotica. – Amsterdam etc., 1989. – Vol. 77, N 4. – P. 441–459.

16. Kohrs J. In der Kurze liegt die Wurze? Strategien der Informationsdarbietung in deutschen und litauischen Fachtiteln / Jurgita Kohrs // Kalbotyra. – Vilnius, 2010. – N 62 (3). – S. 58–74.
17. Korošec T. Časopisni nadnaslovi v sodobnih slovenskih dnevnikih (Tipološka razvrstitev) / Tomo Korošec // Slavistična revija. – Ljubljana, 1990. – L. 38, št. 3. – S. 209–219.
18. Lenk H. E. H. Muster der Wiederaufnahme von Überschriften im Text : Eine Untersuchung am Beispiel Deutschschweizer Zeitungskommentare / Hartmut Ewald Herbert Lenk // Am Rande im Zentrum. Beiträge des VII. Nordischen Germanistentreffens, Riga, 7.–11. Juni 2006. – Berlin : Taterka, Thomas; Lele-Rozentale, Dzintra; Pavidis, Silvija, 2009. – S. 285–298.
19. Nord Chr. Der Titel – ein Mittel zum Text? Überlegungen zu Status und Funktionen des Titels / Christiane Nord // Sprechen und Hören, Akten des 23. Linguistischen Kolloquiums in Berlin. – Tübingen : Niemeyer 1989. – S. 519–528.

Summary. Interaction of epithet structures and logic definitions in a headline complex and throughout the text provides actualization of the inner form of every single word and the text on the whole. Epithet structures transfer the headline and the whole text into conditional associative perception. Logic definitions keep connections between the content of the text and the objective reality.

So, in the headlines of publicistic texts Ostap Vyshnia combined two major methods of announcement of the text: 1) using simple (sometimes schematic) emblematic logic definitions to approach the text to the level of an uneducated recipient; 2) appealing to the epithet structures for actualizing and summarizing the content of the text, as well as activating associative capacity of the text.

Epithet structures become an effective means of actualization of the inner form of a word that involves a recipient into the process of aesthetic empathy. Logic definitions expand the sphere of associative perception due to allusive-semantic potential.

Epithet structures in the headline and in the text are direct signs of the author's vision of things. Functions of the epithet structures are to demonstrate the artistic production of the object, peculiarities of a new, unique variation in verbal equivalent. Logic definitions become the result of selection a certain feature of an object or a concept, depending on the contextual situation. Logic definitions illustrate the process of selecting the options from common characteristics. Logic definitions identify an object or a concept, defining them from the total number.

In Ostap Vyshnia's publicistic texts interaction of epithet structures and logic definitions clearly emphasizes the genre of the works, located between journalism and fiction. Artistic expression of the epithet structures and the intensity of their use is obvious due to growing author's interest in the text. In cases when the author was not much interested in the original documentary material, a quantitative and qualitative superiority is given to logic definition.

Key words: epithet structure, headline, logical determination, Ostap Vyshnia.

Отримано: 1.08.2014 р.

УДК 82'04=162.1

Гайдук С.Є.

РЕЦЕПЦІЯ ПОНЯТТЯ БЕСТІАРИЮ У ПОЛЬСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

У статті висвітлюється сутність поняття «бестіарій» та аналізуються праці сучасних польських дослідників С. Кобелюса, К. Гурского, Л. Імпеллюсо, Д. Малешиньські, присвячені вивченню особливостей зображення тваринного світу в літературі.

Ключові слова: бестіарій, символ, жанр, система образів, тварини.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Вивчення бестіарію як літературознавчої проблеми пов'язане з міждисциплінарним підходом, що вимагає літературознавчих, міфологічних, фольклористичних, геральдичних підступів. Як своєрідний жанр словесності бестіарій оформився в добу середньовіччя. Він знайшов своє втілення у багатьох національних літературах народів Східної, Центральної та Західної Європи.

Традиційно бестіарій вважався особливою формою дидактичної літератури. Його об'єктом зображення були переважно тварини, а нерідко й рослини, мінерали. Вони представлені в алегоричному тлумаченні з метою унаочнення постулатів християнського віровчення [4, 65].

Сама проблема, як нам видається, має три аспекти, інтерпретація яких дає змогу ставити запитання про еволюцію в зображенні тваринного світу в європейській літературі.